

Nr 66

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om skattefrihet för ersättning till neurosedynskadade; given Stockholms slott den 5 mars 1971.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås skattefrihet för ersättningar som enligt ett förlikningsavtal betalas ut av AB Astra till neurosedynskadade barn. Skattefriheten föreslås gälla fr. o. m. 1970 års taxering.

Förslag till

Lag om skattefrihet för ersättning till neurosedynskadade

Härigenom förordnas som följer.

Ersättning, som utgår på grund av ett den 5 november 1969 träffat förlikningsavtal mellan Aktiebolaget Astra och representanter för neurosedynskadade barn, skall vid taxering till statlig eller kommunal inkomstskatt icke utgöra skattepliktig inkomst för mottagaren.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och tillämpas även på ersättning som utbetalats dessförinnan. Den som vid taxering år 1970 taxerats för ersättning som omfattas av lagen får anföra besvär över taxeringen enligt 100 § taxeringsförordningen (1956: 623).

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 5 mars 1971.

Närvarande: ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *skattefrihet för ersättningar till neurosedynskadade* och anför.

Inledning

Den 5 november 1969 träffades mellan AB Astra och representanter för neurosedynskadade barn ett förlikningsavtal, som innebär att bolaget årligen skall utge ersättning till sådana barn som skadats genom bolagets läkemedel neurosedyn. Avtalet har den 6 juli 1970 fastställts av rådhusrätten i Södertälje. Frågan om ersättningens skatterättsliga ställning har varit föremål för bedömning av riksskattenämnden, som i förhandsbesked den 18 november 1970 funnit ersättningen utgöra skattepliktig intäkt.

I skrivelse till finansdepartementet har Föreningen för de neurosedynskadade anhållit att skattefrihet skall gälla de ersättningar som omfattas av avtalet.

Nuvarande ordning

Med tjänst likställs enligt 31 § andra stycket kommunalskattelagen (1928: 370) rätt till bl. a. dels livränta, som utgår annorledes än på grund av försäkring, dels periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, om givaren enligt 22, 25, 29 eller 46 § är berättigad till avdrag därför.

Enligt 2 § första stycket förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt gäller 31 § andra stycket kommunalskattelagen vid avgörande av vad som är skattepliktig inkomst även vid den statliga inkomstbeskattningen.

Förlikningsavtalet m. m.

Förlikningsavtalet ingicks den 5 november 1969. Enligt avtalet utbetalar AB Astra ett belopp av 600 000 kr. om året till fördelning mellan bolagets motparter efter grunder som de själva får bestämma. Beloppet 600 000 kr. grundades på att det vid förlikningen för varje ersättningsberättigat barn skulle i medeltal erläggas 6 000 kr. per år oavsett den enskilda skadans omfattning. Ersättningsbeloppet är indexreglerat med anknytning till gällande basbelopp enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring. Vidare bestämdes att — för den händelse ytterligare fall av neurosedynskada skulle uppstå efter det att förlikningsavtalet träffades — även dessa skulle omfattas av förlikningen och de skadade ha rätt att inträda i denna. Bolaget förband sig att för sådant fall likaledes betala 6 000 kr. per år fr. o. m. den 1 januari 1968 för varje barn som sålunda kom att omfattas av avtalet. Även detta belopp indexreglerades.

Vid förlikningsförhandlingarna beslöts bl. a. att det skulle tillsättas en särskild fördelningsnämnd, neurosedynskadenämnden. Nämndens verksamhet regleras av ett reglemente som godkänts av samtliga skadades ställföreträdare. Nämndens beslut i fråga om fördelningen av medlen är bindande för de utdelningsberättigade. Fördelningen skulle första gången ske snarast efter det att AB Astra ställt medlen till förfogande med belopp som belöpte på tiden den 1 januari 1968—den 30 juni 1970. Därefter skall fördelning ske varje januari och juli månad med belopp som belöper på det sist förflutna kalenderhalvåret. Sedan nämnden bestämt fördelningen skall medlen utbetalas genom förmedling av bank direkt till de skadade. De till utdelning disponibla medlen skall fördelas mellan de vid varje tillfälle utdelningsberättigade i första hand efter den invaliditetsgrad som nämnden bedömer föreligga beträffande envar av dem. Föreligger det synnerliga skäl för avvikelse från denna fördelningsgrund, får nämnden jämka utdelningen. Nämnden skall årligen avge redogörelse för verksamheten med bl. a. uppgift om beslutade ersättningsbelopp.

Under år 1969 utbetalades till så gott som samtliga skadade ett förskott som i regel uppgick till 2 000 kr. Den första fördelningen i juni 1970 omfattade bruttoersättningar om tillhoppa ca 1,6 milj. kr. Högsta ersättningsbeloppet uppgick till 44 410 kr. och lägsta utgjorde 1 969 kr. Den andra fördelningen i januari 1971 avsåg 104 barn med belopp mellan 10 920 kr. och 485 kr. Därvid utbetalades i tre fall ett tillägg med 500 kr. på grund av s. k. hospitaliseringsskador och ökade kostnader.

Riksskattenämndens förhandsbesked

För ett av de neurosedynskadade barnen har hos riksskattenämnden anhållits om förhandsbesked huruvida ersättning enligt förlikningsavtalet är skattepliktig. Sökanden gjorde gällande att ersättningen inte kunde anses utgå i form av livränta dels emedan storleken av denna blir föremål för särskilt beslut vid varje prövnings- och utbetalningstillfälle och dels emedan ersättningen inte grundas på förlust av inkomst av skattepliktig natur. Sökanden hävdade att det i stället var fråga om en efter hand utgående ersättning för vård, sveda och värk samt lyte och men.

Riksskattenämnden fann i förhandsbeskedet den 18 november 1970 att den dittills utbetalade ersättningen — liksom framtida utbetalningar till sökanden av medel som ställs till förfogande av AB Astra — får anses utgöra ersättning för skada som orsakats av neurosedyn. Riksskattenämnden fann vidare att, oavsett om utbetalningen i sin helhet eller endast till en del avser ersättning för s. k. ideell skada, utbetalningen är hänförlig till sådan annorledes än på grund av försäkring utgående livränta eller sådan med periodiskt understöd jämförlig periodisk intäkt som nämns i 31 § kommunalskattelagen. På grund härav förklarade nämnden att det dittills utbetalade beloppet utgjorde skattepliktig intäkt för sökanden.

Framställningen från Föreningen för de neurosedynskadade

Föreningen för de neurosedynskadade har i sin skrivelse som tidigare nämnts hemställt att skattefrihet skall gälla de ersättningar som omfattas av förlikningsavtalet. Därvid har föreningen som motivering åberopat en skrivelse till föreningen från neurosedynskadenämnden. Nämnden har där anfört följande.

Neurosedynskadenämnden har uppfattat ersättningen rent allmänt som skadestånd. Vid de diskussioner som förevarit har ersättningen ansetts böra uppfattas som dels ideell ersättning för sveda och värk samt lyte och stadigvarande men och dels bidrag till ökade kostnader för vård av de skadade. När nämnden erhöll sitt uppdrag fastslogs uttryckligen, att fördelningen inte skulle ske under hänsynstagande vare sig till de skadades nuvarande ekonomiska status eller eventuellt framtida förlust av förvärvsförmåga. Då man stannade för att beräkna de enskilda ersättningsbeloppen på grundval av skadans medicinska omfattning var ett av skälen att speciellt vårdkostnaden kunde förmodas stå ganska väl i överensstämmelse med en sådan gradering. Även den ideella delen av ersättningen borde enligt nämnden i överensstämmelse med gällande skadeståndsrättslig praxis anpassas till den medicinska invaliditetsgraden.

Neurosedynskadenämnden framhåller att ersättningen i ett relativt stort antal fall kommer att variera från det ena bedömningstillfället till det andra, eftersom nämnden varje halvår har att göra en ny förutsättningslös bedömning av skadans omfattning och av de skäl som åberopas för särskild ersättning vid sidan av den medicinskt grundade, t. ex. exceptionella vårdkostnader. Medicinsk rehabilitering genom operationer eller särskilda proteskonstruktioner kan alltså enligt nämnden påverka ersättningen. Tillfälliga kostnadsfördyringar tar nämnden särskilda hänsyn till. Ett stort antal av de skadade undergår fortlöpande sjukhusbehandling och fysikalisk behandling i avsikt att i görligaste mån rehabilitera dem. Att det från AB Astra utgående ersättningsbeloppet har fått en periodisk karaktär motiveras av praktiska skäl.

Nämnden har för sin del kommit till den uppfattningen att ersättningen inte kan karakteriseras som eller jämföras med en invaliditetslivränta i vedertagen mening. Snarare utgör den enligt nämndens mening ett efter hand utgående skadestånd för kostnader, sveda och värk under akut sjukdomstid samt lyte och men som anpassas till den skadades aktuella situation. Nämnden tillstyrker därför att ersättningsbeloppen från AB Astra inte behandlas som skattepliktig inkomst.

Departementschefen

Det finns i detta land något över 100 neurosedynskadade barn. Enligt ett förlikningsavtal har AB Astra åtagit sig att utbetala ersättning till dessa barn. Ersättningens belopp är knutet till invaliditetsgraden och är avsett att uppgå till i genomsnitt 6 000 kr. för år och barn. Ersättningen kan anses vara avsedd bl. a. att täcka den ökning av vårdkostnaden som följer med ökad invaliditet. Dessutom utgår ersättning när särskilda kostnader inträffat. Såväl invaliditetsgrad som särskild kostnadsersättning omprövas två gånger om året. Samtidigt kan ersättningen anses utgöra ideellt skadestånd för lyte i proportion till invaliditetens omfattning. Ersättningen är däremot inte kompensation för mistad arbetsinkomst, eftersom mottagarna i samtliga fall är minderåriga barn.

Riksskattenämnden har i förhandsbesked, som vunnit laga kraft, funnit ersättningarna skattepliktiga enligt 31 § kommunalskattelagen. Föreningen för de neurosedynskadade har begärt att de ersättningar som omfattas av förlikningsavtalet skall vara skattefria. Med hänsyn till de speciella omständigheter som föreligger i detta fall vill jag tillstyrka skattefrihet för beloppen.

Ersättning utbetalades första gången till de skadade i slutet av år 1969 i form av generella förskott. Bestämmelserna om skattefrihet bör således få verkan redan såvitt avser 1970 års taxering. Eftersom det nu

är för sent att yrka skattefrihet i samband med deklarationens avlämnande bör möjlighet att föra talan i särskild ordning öppnas för den som blivit taxerad för ersättningsbelopp som avser inkomståret 1969.

Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till *lag om skattefrihet för ersättning till neurosedynskadade*.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

